

'Hightech fierljeppen' met een carbonpols

Lars Goerres



Vernieuwing leidt bijna altijd tot prestatieverbetering binnen de sport, maar zelden had een innovatie zoveel impact als de introductie van de carbonpolsstok in 2006. Hoe het 'hightech fierljeppen' geboren werd.

'Sy tochten: binne dy nije stokken wol sterk genôch?'

Bart Helmholt is nooit een man van geschiedenis geweest. Toen dat vak vroeger op school gegeven werd, lonkten avonturen buiten het klaslokaal. In het nu zijn en bewegen was wat de Burgumer het liefste deed, als het even kon met een polsstok ter hand.

Een kwarteeuw later staat Helmholt – inmiddels 43 jaar oud en allang gestopt als topljepper – er nog net zo in. Toch wil hij voor de gelegenheid best eens in het geheugen graven om herinneringen op te halen. Aan de periode waarin hij nagenoeg onverslaanbaar was, record na record sprong en in totaal zeven keer Fries en Nederlands kampioen bij de senioren werd.

Het scharnierpunt in zijn carrière? De introductie van de carbonpolsstok, woensdag exact twee decennia geleden. Waar voorheen louter met houten en aluminium stokken gesprongen werd, konden de Friese topklassers in de FLB-competitie vanaf 27 mei 2006 eveneens gebruikmaken van een nieuw exemplaar, dat niet alleen stijver, maar ook lichter en langer was.

Uitermate geschikt voor grote zware kerels zoals Helmholt, die geen geweldige uitsprong maar wel veel kracht en klimvermogen hadden. „Dizze stôk wie op myn liif skreaun”, weet hij nog. „Ik fûn it echt in fantastysk ding.” Net als Germ Terpstra vorig seizoen liet Helmholt als junior regelmatig alle volwassen ljeppers achter zich en ook bij de senioren pakte hij een nationale titel. „Mar mei aluminium wie myn pr fan 18,70 meter eins wol de maks.”

Het begin van het carbontijdperk veranderde alles. Logisch dus, dat Helmholt de grote man achter de nieuwe polsstok – Theun Scherjon – veel dank verschuldigd is. „Theun woe altyd ynnovearje en ûntwikkelje”, zegt hij over zijn club- en dorpsgenoot, die ook jarenlang als bestuurslid en technisch adviseur aan het Frysk Ljeppers Boun (FLB) verbonden was.

„Omdat hy wist dat wy dêr by Reset (fierljepteam waarvan Helmholt jarenlang onderdeel uitmaakte, red.) wol foar iepen stiene, sprutsen wy inoar geregeld op de training. Sa gie it ek mei syn idee foar in karbonpols.” Van het een kwam het ander. „En úteinlik hat Theun earne wat kontakten lein, ûnder oaren mei de TU Delft”, weet toenmalig bondsvoorzitter Jelle Roorda.

Wat bleek? Carbon was niet alleen geschikt voor het maken van racefietsen, auto-onderdelen en vishengels, ook het fierljeppen kon ermee naar een hoger plan worden getild. „Dêrom wiene wy as bestjoer fuortendaliks entûsjast”, vertelt Roorda. Een scheepsmastenbedrijf uit Hellevoetsluis ontwikkelde een prototype, waarmee in 2005 werd getest.

Data over wat wanneer precies gebeurde, heeft Roorda niet meer. „Mar it hat wol in pear jier duorre foardat de karbonpols troch elkenien brûkt waard.” Vooral in het begin waren veel ljeppers afwachtend of zelfs sceptisch. „Sy tochten: binne dy nije stokken wol sterk genôch?” Verenigingen zagen vooral de aanpassingen die er aan hun accommodaties gedaan zouden moeten worden (er was een dieper zandbed nodig) als struikelblok.

Om iedereen tevreden te stellen, besloot het FLB 2006 en 2007 als overgangsjaren te beschouwen. „Sa koene ús ljeppers yn de kompetysje sels kieze tusken aluminium en karbon.” Tegelijkertijd voerde de bond meer veranderingen door. Er kwamen nieuwe, digitale scoreborden. „En wy hawwe doe ek de earste stappen setten op it mêd fan it elektroanysk mjitten fan ôfstannen.”

De carbonpols werd een groot succes. „De hiele sport feroare. Sy neamden it ek wol it hightech ljeppen”, zegt Roorda lachend. Helmholt ontpopte zich tot nieuwe ster aan het firmament. In het begin door de openingswedstrijd van het seizoen naar zijn hand te zetten, later door als eerste Fries de 19-, 20- en uiteindelijk ook 21-metergrens te slechten.

Toch hielden sommige ljeppers stug vast aan het vertrouwde aluminium. Henk Schievink was een van hen. Enerzijds omdat door de lange levertijd eerst amper met de nieuwe carbonpolsen getraind kon worden, anderzijds wilde de Burgumer – reeds in het bezit van het Friese record (18,89) – nog dolgraag het bijna vijftien jaar oude nationale aluminiumrecord van Aart de With (19,40) verbeteren voordat hij overstapte. „Dat wie myn grutte doel.”

Niet dat Schievink een hekel aan vernieuwingen had. „Ik wie altyd bêst wol progressyf en grut foarstanner fan de strakke pakken dy't letter yntrodusearre waarden. Mar wat dit oangiet hie ik dat nostalgyske noch in bytsje.” Hij hoopte met hetzelfde materiaal verder te springen dan anderen eerder deden. „Dy kâns is ús troch it karbon wat ûntnommen.”

Want uiteindelijk moest ook Schievink na een zomer proberen concluderen dat zijn pogingen om De With nog van de troon te stoten tevergeefs waren. „It jier dêrnei waard ik, mei karbon, foar de fjirde kear yn myn karriêre Frysk kampioen.”

Helmholt was ondertussen „hielendal hoteldebotel” van de nieuwe polsstok. „It grutste ferskil tusken aluminium en karbon is de reaksje-snelheid fan it materiaal”, zegt hij. „Ljeppers mei in soad massa, lykas Bjinse Wolters, Johan Oldewarris en ik, koene earder net mei de maksimale lingte springe, omdat de stôk dan ferskriklik begûn te swypjen. Karbon herstelt him sa rap, datst folle gauwer en rêstiger klimme kinst.”

Met de wetenschap van nu was de 'geboorte' van de carbonpols voor Helmholt het begin van zijn heerschappij. In het aluminiumtijdperk brak spanning hem tijdens belangrijke wedstrijden vaak op. „Mar troch dizze stôk waard ik sa selsfersekere dat ik it NK en FK makliker begûn te winnen.” Lachend: „Dat hat my aardich wat opsmiten yn de jierren dêrnei.”

Leeuwarder Courant 26 mei 2026